



Verslag workshop 'Circulaire School' 30 juni 2020

In het kader van het sensibiliseren van het MBO College Lelystad binnen het programma Circulaire Regionale Economie heeft IVN Natuureducatie op 30 juni een online workshop verzorgd aan het management.

Agenda

De circulaire economie en circulair denken zijn termen die ons op het spoor zetten van dé toekomstige manier van werken. Tijdens deze interactieve inspiratiesessie zijn we ingegaan op wat de circulaire school voor de deelnemers betekent. Hoe je als schoolleider kunt faciliteren zodat studenten goed worden voorbereid op hun toekomst. Hoe ziet die toekomst er eigenlijk uit? In de workshop hebben we beelden bij het onderwerp 'circulaire school' gedeeld en handvatten gegeven om als team aan de slag te gaan. Hoe wordt het MBO college Lelystad een circulaire school? Bekeken vanuit de competenties van de duurzame professional, the whole school approach to sustainability en het circulaire kompas.



Inspiratie

Arnoud Hummel van Team Heiner heeft de schoolleiders inspiratie gegeven over het onderwerp Circulaire Regionale Economie. Waarbij hij in ging op het omarmen van de toekomst en daarbij twee suggesties deed:

1. Doe wat bijdraagt, en doe dat goed, maak keuzes.
2. Zorg dat je weet waarom je iets doet, zingeving als krachtige motivator is meer dan kennis en vaardigheden.

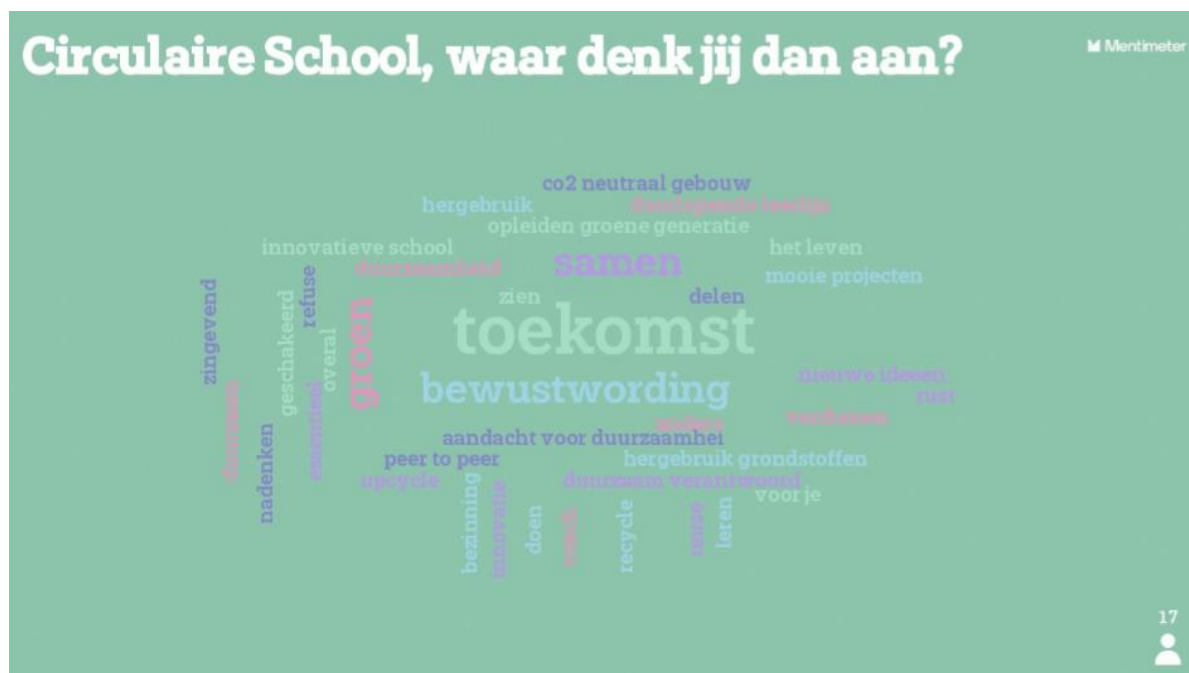
Hierbij benadrukte Arnoud Hummel de student te zien als actief deelnemer i.p.v. leidend voorwerp en dat we in deze onzekere toekomst samen beter moeten zorgen voor moeder aarde. Vanuit de deelnemers werd hieruit het belang van de coachende rol als docent uitgelicht. Daarnaast werd opgemerkt vanuit de deelnemers dat gekeken naar de toekomst docenten een/het verhaal te vertellen hebben, over het veranderen van onze manier van leven.



Circulaire School

De beelden van de deelnemers bij het begrip circulaire school hebben we opgehaald in een woordwolk. De brede associaties met het onderwerp zijn hierin terug te zien. Waarbij het op valt dat toekomst, bewustwording en samen vaak genoemd zijn. De relatie met de externe omgeving van de school komt minder duidelijk naar voren.

De schoolleiders zaten redelijk op dezelfde lijn wat betreft de onderwerpen waar zij zelf aangaven aansluiting of energie op hebben. Namelijk; duurzaamheid, toekomst, samen en bewustwording. Daarnaast werd ook 'groene generatie' genoemd.



Toekomst

Naar aanleiding van het filmpje 'Het Water Komt' van Rutger Bregman van de Correspondent ontstond een mooi gesprek tijdens de workshop. Hierbij kwam naar voren dat het filmpje een confronterend beeld geeft. Het onderwerp raakt al snel een politieke discussie, en vraagt een langere termijn visie en beleid wat juist lastig is binnen korte termijn politiek. Terwijl het ook de vraag oproept 'hoe kun je nu tegen de wereld zijn?' en 'hoe krijg je mensen in beweging?'. Tegelijkertijd zag men ook een passie in het filmpje terug, de oplossing is innovatief, en een eyeopener voor wat we al hebben bereikt aan innovatie in de wereld. Ook werd benoemd dat het positief is om pragmatisch te kijken naar deze uitdaging. Vanuit de onderwijs blik werd gesproken over hoe je dit onderwerp brengt op een aantrekkelijke manier en dat je als school hier naar wil kijken zonder politiek te gaan. De schoolleiders onderschreven hier ook het belang van positief kijken naar de toekomst vanuit kansen en mogelijkheden i.p.v. als bedreiging en angst.

Competenties van de duurzame professional

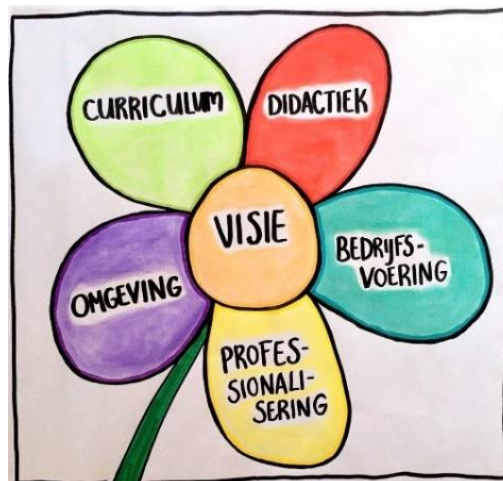
Er zijn andere competenties van de studenten nodig om aan een circulaire maatschappij deel te nemen. De zeven competenties van de duurzame professional van Niko Roorda geven hier inzicht in. Het kan betekenen dat de huidige manier van lesgeven onvoldoende support geeft voor de studenten en hun werk in de toekomst.

Op de vraag 'als we niks veranderen, hoe groot is dan het probleem?' antwoordde het merendeel van de schoolleiders met 'een flinke uitdaging', met daarnaast enkelingen die antwoordden 'gigantisch ingewikkeld', 'geen idee eigenlijk', en 'valt wel mee'.

The Whole School Approach

Een circulaire school is meer dan circulair omgaan met afval of een schoolgebouw circulair bouwen. Het toewerken naar een circulaire school vraagt actie op alle onderdelen van de organisatie. The Whole School Approach to Sustainability geeft een overzicht van de organisatie onderdelen en stelt een integrale aanpak voor duurzame ontwikkeling in het onderwijs voor.

Tijdens de workshop zijn de schoolleiders in drie groepjes uit elkaar gegaan om met één bloemblaad aan de slag te gaan. Zij kregen hierbij de opdracht om in 'break-out rooms' na te denken over hoe je dit onderdeel van de school circulair kunt maken. Voor de bloemblaaden 'Didactiek', 'Omgeving', en 'Bedrijfsvoering' is een aanzet gemaakt voor een uitwerking. Zie hieronder de uitkomst.



Circulaire School

Break-out 1 – Didactiek +

Peer to Peer. Uitdagend maar politiek neutraal. Win voor de student. Hybride + 2	Mening vormend, dicht op de praktijk -> de echte wereld en economie + NaN
Systeem, hoe verbinden we vakopleidingen, het alledaagse daarin met duurzaamheid? + NaN	

Break-out 2 – Omgeving +

bedrijven (groen) ook vliegveld, gebouw = nieuwe theaterbuurt groen ontwikkelen, groene uitstraling gebouw en + NaN opleidingen	Profileren als duurzaam gebouw. Ander verdienmodel introduceren + NaN
Relevante schaal: van ons gebouw tot de wereld. Eerst concreet en klein maken. + NaN	Begin bijv. bij gebouw: het meeontwikkelen, meespreken, meedoen, stages + profileren + NaN

Break-out 3 – Bedrijfsvoering +

Cultuur als insteek. Open dialoog in MT, uitdragen, zonder duidelijke JA's en NEE's. Omdat alles een deeltje van de oplossing is, dat stimuleren + NaN	Rol MT om dat te borgen en uit te stralen. + NaN
Denkrichting en gedachtegoed meer uitdragen. + NaN	

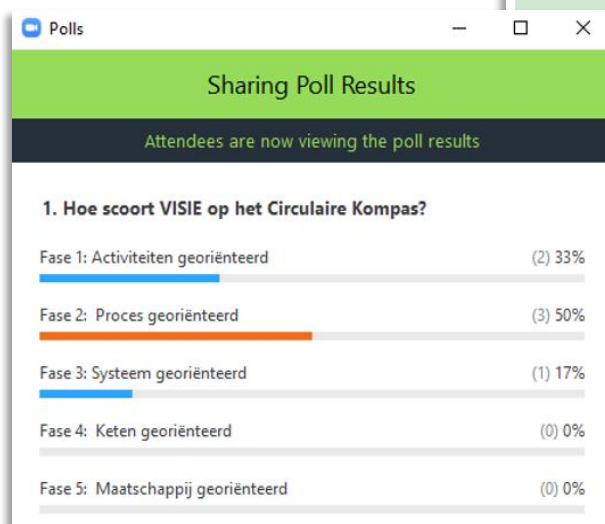
Circulair Kompas

Het circulair kompas helpt inzicht te krijgen in waar de organisatie staat in het veranderproces. Tijdens de workshop hebben we samen 2 bloembladen van the whole school approach gescoord op de 5 fases van het circulair kompas. Namelijk de onderwerpen 'visie' en 'didactiek'. De scores zijn hieronder te zien. Bij 'visie' is één stem later nog gewisseld van fase 2 naar fase 1.

Op beide onderwerpen bleek verdeeldheid onder de schoolleiders over de fase waarin de school zich bevindt. Door deze oefening gezamenlijk te doen en te bespreken ontstond het gesprek over het neerzetten van de eigen ambitie, het vieren van al behaalde successen, en het beeld van de school van de externe omgeving. De tabel is bedoeld om lineair te bekijken, uit het gesprek kwam naar voren dat een meer hybride blik passender kan zijn.

Circulair kompas - Visie

Bloemblad	Fase 1: ACTIVITEITEN georiënteerd	Fase 2: PROCES georiënteerd	Fase 3: SYSTEEM georiënteerd	Fase 4: KETEN georiënteerd	Fase 5: MAATSCHAPPIJ georiënteerd
Visie	De school heeft een impliciete visie op circulaire economie en onderwijs. Deze blijkt uit de activiteiten die verschillende geledingen in de school ontplooiën.	De school heeft een geëxpliciteerde visie op circulaire economie en onderwijs. Deze wordt gedragen door grote delen van de school.	De visie op circulaire economie en onderwijs is zichtbaar in de profilering van de school. De visie is sturend voor het onderwijs en de ondersteunende processen	De visie op circulaire economie is gerelateerd aan de rol van de school in de keten. Het vervolg onderwijs en het toeleverende onderwijs zijn actieve partners bij de visie ontwikkeling op circulaire economie.	De visie op circulaire economie en onderwijs is geïntegreerd met de lange termijn-ontwikkelingen in de samenleving en de positie van de school daarin. Verschillende maatschappelijke partijen zijn betrokken bij de visieontwikkeling van de school.



Circulair kompas - Didactiek

Bloemblad	Fase 1: ACTIVITEITEN georiënteerd	Fase 2: PROCES georiënteerd	Fase 3: SYSTEEM georiënteerd	Fase 4: KETEN georiënteerd	Fase 5: MAATSCHAPPIJ georiënteerd
Didactiek	In het onderwijs worden hier en daar werkvormen gebruikt die geschikt zijn voor het ontwikkelen van een circulaire economie attitude. Deze keuze voor bepaalde werkvormen is afhankelijk van de individuele docent.	Iedere leerling komt gedurende de schooltijd in aanraking met werkvormen die bewust ontworpen zijn voor het ontwikkelen van een circulaire economie attitude.	Het didactisch concept is bewust vanuit een circulair kader ontworpen. Er bestaat een helder verband tussen de visie en het beleid rond circulaire economie en het didactisch concept.	De school ontwerpt en voert het didactisch concept uit in interactie met de ketenpartners	De school staat bekend om haar innovatie didactische werkvormen gericht op circulaire economie.



Op de vraag 'waar ga jij je voor inspannen?' en 'wat doe jij morgen anders?' kwam onderstaand beeld naar voren. Hierbij komen de begrippen visie, dialoog en samen naar voren uit de antwoorden.



In het kort

Het onderwerp de circulaire school leeft bij de aanwezige schoolleiders (circa 6). Opvallend was de afwezigheid van een deel van het management tijdens deze workshop. De behoefte om gezamenlijk het gesprek te voeren over het onderwerp is er. Daarbij is het interessant om verder na te denken over hoe je dit onderwerp op een aantrekkelijke manier brengt. Waarbij het belangrijk is om uit politieke discussies te blijven en juist de focus te leggen op positief kijken naar de toekomst vanuit kansen en mogelijkheden i.p.v. vanuit bedreiging.

Een vervolg zou kunnen zijn om als team van schoolleiders verder te gaan met het uitwerken van de bloembladen bij the whole school approach. Daarbij de stappen uit de approach te volgen (zie naslagwerk). Hierbij kan het Circulair Kompas gebruikt worden om de gezamenlijke ambitie neer te zetten, concreet te maken, successen te vieren en met elkaar in gesprek te blijven. Uiteraard kunnen beiden ook gebruikt worden om met de eigen docententeams op te pakken.

Het is raadzaam om het gesprek met elkaar te gaan voeren over hoe pak je die gezamenlijke afstemming aan? Hoe zorg je voor draagvlak op dit onderwerp breed door de organisatie?